

KẾT HỢP CÁC PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY MÔN TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN CHO SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC TRONG BỐI CẢNH CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP 4.0

● ĐOÀN THỊ HUẾ

TÓM TẮT:

Hiện nay, với mục tiêu đưa “người học trở thành trung tâm”, học để khơi gợi sự năng động và tính sáng tạo đã buộc giảng viên phải thay đổi phương pháp giảng dạy. Bài viết đã nêu rõ việc vận dụng các phương pháp khác nhau trong giảng dạy, đặc biệt là việc kết hợp thảo luận nhóm và sử dụng bản đồ tư duy trong giảng dạy Triết học Mác - Lênin. Việc vận dụng này đã giúp người học phát huy được tư duy khoa học, đáp ứng nhu cầu về lực lượng lao động đang đặt ra trong cuộc cách mạng công nghiệp 4.0.

Từ khóa: giảng dạy, phương pháp, sinh viên, Triết học Mác - Lênin.

1. Đặt vấn đề

Đổi mới phương pháp giảng dạy ở các trường đại học không phải là một vấn đề quá mới hiện nay, mà đã được nhắc tới nhiều tại các hội thảo hay các diễn đàn, đặc biệt là đổi mới giảng dạy tại các học phần thuộc môn Lý luận chính trị nói chung, trong đó có môn Triết học Mác - Lênin nói riêng. Tại Đại hội Đảng lần thứ XI, kế thừa những văn kiện quan trọng của Đảng, Cương lĩnh (bổ sung và phát triển năm 2011) cũng đã nhắc tới đổi mới giáo dục và đào tạo: “Phát triển giáo dục và đào tạo cùng với phát triển khoa học và công nghệ là quốc sách hàng đầu; đầu tư cho giáo dục và đào tạo là đầu tư cho phát triển. Đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo nhu cầu phát triển của xã hội” [1].

Không có phương pháp nào là tối ưu cho tất cả các môn học, nhưng nếu giảng viên vận dụng linh hoạt các phương pháp vào giảng dạy sẽ tạo hứng thú đối với người học. Triết học Mác - Lênin là môn học trang bị thế giới quan, nhân sinh quan và phương pháp luận cho sinh viên rất lớn, giúp rèn luyện bản lĩnh vững vàng và tu dưỡng đạo đức cách mạng cho người học. Đây là môn học chứa đựng lượng kiến thức rộng lớn với các nguyên lý, quy luật, cập phạm trù và các khái niệm cơ bản khác.

Trong quá trình giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin, giảng viên có thể kết hợp linh hoạt nhiều phương pháp khác nhau, như: thảo luận, thuyết trình, bản đồ tư duy hay kể cả các trò chơi mang tính trí tuệ vào giảng dạy môn học. Chính sự

kết hợp các phương pháp giảng dạy khác nhau đó sẽ tạo sự hứng thú, tính năng động, sự sáng tạo trong người học.

2. Kết hợp phương pháp thảo luận nhóm và bản đồ tư duy để giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin

Trong bối cảnh toàn cầu hóa, cách mạng công nghiệp 4.0 đã xuất hiện rất nhiều ngành nghề mới. Sự bùng nổ của internet, cách mạng công nghiệp 4.0 đã tạo ra cơ hội và cả thách thức cho lực lượng lao động hiện nay, trong đó có những lao động làm việc trong ngành Giáo dục. Cách mạng công nghiệp 4.0 đòi hỏi người lao động dù làm ngành nghề gì cũng cần phải thay đổi cho phù hợp với thực tiễn.

Ngành Giáo dục hiện nay đang chuyển mình cho phù hợp yêu cầu thực tiễn, từ cách đào tạo, giảng dạy đến truyền thụ nội dung để theo kịp công nghệ thông tin, công nghệ kỹ thuật số và hệ thống mạng. Việc ứng dụng công nghệ thông tin vào giảng dạy trực tuyến, mô phỏng số hóa bài giảng,... là điều rất cần thiết.

Người lao động cần trang bị kiến thức về công nghệ thông tin, về ngoại ngữ, cũng như các kỹ năng mềm để bắt kịp sự thay đổi của thời đại. “Đào tạo con người theo hướng có đạo đức, kỷ luật, kỷ cương, ý thức trách nhiệm công dân, xã hội; có kỹ năng sống, kỹ năng làm việc, ngoại ngữ, công nghệ thông tin, công nghệ số, tư duy sáng tạo và hội nhập quốc tế”[2] Cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đã tạo cơ hội cho người lao động thử sức trong môi trường làm việc mới, buộc họ phải chứng minh được mình có trình độ cao, năng lực làm việc tốt, có khả năng ứng dụng công nghệ thông tin tốt.

Những người trực tiếp giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin cũng cần phải thay đổi, trước hết là về phương pháp giảng dạy cho phù hợp. Việc áp dụng kết hợp các phương pháp giảng dạy sao cho hiệu quả theo hướng tích cực “lấy người học là trung tâm” như hiện nay là điều hết sức cấp thiết, nhằm phát huy sự sáng tạo, tính năng động của người học trong thực tiễn cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 đang diễn ra hết sức mạnh mẽ.

Việc kết hợp phương pháp thảo luận nhóm và

bản đồ tư duy để giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin chính là phương pháp giảng dạy tối ưu hiện nay.

2.1. Phương pháp thảo luận nhóm

Thảo luận nhóm không phải là phương pháp quá mới trên thế giới hiện nay và ở Việt Nam chúng ta cũng đã sử dụng vào giảng dạy nhiều năm gần đây. Đây là một phương pháp mang lại nhiều lợi ích, góp phần nâng cao năng lực tự học của sinh viên hiện nay. Nếu giảng viên sử dụng phương pháp thảo luận nhóm lồng ghép vào giảng dạy sẽ thúc đẩy sự năng động, sáng tạo trong người học, giúp sinh viên giải quyết vấn đề trong thực tiễn dễ dàng hơn nếu gặp phải. Với phương pháp này, sinh viên có thể trau dồi thêm các kỹ năng như phản biện, tổng hợp, đánh giá, sáng tạo, làm việc nhóm,...

Theo Phan Trọng Ngọ (2005), “Thảo luận nhóm là phương pháp, trong đó nhóm lớn (lớp học) được chia thành những nhóm nhỏ để tất cả các thành viên trong lớp đều được làm việc và thảo luận về một chủ đề cụ thể, đưa ra ý kiến chung của nhóm mình về vấn đề đó”[3]. Nguyễn Trọng Sửu (2008) cũng đã nhắc tới: “Dạy học nhóm là một hình thức của xã hội học tập, trong đó học sinh của một lớp được chia thành các nhóm nhỏ trong khoảng thời gian nhất định, mỗi nhóm tự lực hoàn thành các nhiệm vụ học tập trên cơ sở phân công và hợp tác làm việc, kết quả làm việc của nhóm sau đó được trình bày và đánh giá trước lớp”[4].

Thảo luận nhóm là phương pháp giảng dạy tích cực “lấy người học là trung tâm”, người học là người tìm kiếm tài liệu, trực tiếp trình bày các quan điểm của mình trước đám đông. Thầy cô chỉ là những người dẫn dắt, định hướng. Để kết quả của buổi thảo luận nhóm được tốt, cả thầy và trò phải thấy được trách nhiệm của mình trong mỗi công việc. Trước hết, người giảng viên sẽ chia nhóm, sau đó giao nhiệm vụ cho mỗi nhóm làm các đề tài khác nhau. Tiếp theo, nhóm trưởng sẽ phân công mỗi thành viên trong nhóm làm một nhánh nhỏ của đề tài, sau khi các thành viên tìm tài liệu xong, nhóm trưởng sẽ tổng hợp ý kiến để có được kết quả hoàn chỉnh. Bước kế tiếp, nhóm sẽ cử đại diện lên trình bày nội dung mà nhóm được giao trước cả lớp. Cuối cùng, giảng viên sẽ

nhận xét đánh giá kết quả, khái quát hóa lại nội dung cả lớp cần nắm vững.

Với phương pháp và cách làm việc như vậy, các bạn sinh viên khi tham gia hoạt động nhóm sẽ phát huy được vai trò sáng tạo của bản thân, có tư duy tích cực, chủ động trong công việc, có cơ hội đi tìm hiểu tài liệu sau đó đưa ra quan điểm, ý kiến của bản thân, đồng thời cũng có thể phản bác lại ý kiến của người khác nếu không đồng tình với quan điểm đó.

Trong môn Triết học Mác - Lênin, nhiều câu từ khá trừu tượng, khô khan nên khi giảng viên biết vận dụng đưa thực tiễn vào bài học bằng những ví dụ sinh động, thiết thực sẽ tạo hứng thú cho sinh viên tìm nguồn tài liệu dẫn chứng cho vấn đề đặt ra. Đây là môn học có sự gắn kết, cũng như định hướng rất lớn cho người học bước vào chuyên ngành.

2.2. Bản đồ tư duy

Sử dụng sơ đồ tư duy được coi là phương pháp ghi chép nhanh chóng, tận dụng tối ưu khả năng ghi nhớ, nắm bắt thông tin, xử lý các thông tin quan trọng và hệ thống hóa. Sơ đồ tư duy hay còn gọi là cách học tốt (Mindmap), đây là phương pháp học được phát triển vào cuối thập niên 60 (của thế kỉ XX) bởi Tony Buzan. So với phương pháp truyền thống, đây là phương pháp dạy và học tốt, phát huy tối đa hiệu quả ghi nhớ về hình ảnh của bộ não. Nội dung bài học có thể sẽ được phân tích hay tổng hợp theo kiểu lược đồ phân nhánh. Đây là một phương pháp được nhiều người Việt và giảng viên sử dụng, nhưng vẫn chưa được sử dụng rộng rãi. Bản đồ tư duy có thể được coi cách học có kỹ thuật ghi chép ở trình độ cao. Trong bài học, các ý chính sẽ được thể hiện trên bản đồ và có sự liên hệ với nhau thông qua các đường nối nhau. So với cách học truyền thống, cách học này không tốn nhiều thời gian và lại dễ nhớ nên thường được các bạn sinh viên sử dụng khi chuẩn bị vào mùa thi.

Việc sử dụng sơ đồ tư duy vào trong học tập và giảng dạy đã mang lại nhiều lợi ích, trong đó điểm vượt trội của phương pháp này chính là tính logic, kích thích sự sáng tạo và việc phát huy tối đa khả năng ghi nhớ thông tin một cách dễ dàng hơn. Sử dụng sơ đồ tư duy phát huy hiệu quả tối đa trong

việc học tập của sinh viên và cũng như trong làm việc nhóm.

Sử dụng sơ đồ tư duy là một phương pháp tốt giúp người học sâu chuỗi nội dung bài học trong mối liên hệ nhất định. Trong giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin, các bài học có liên kết logic với nhau, những bài học trước là tiền đề, là thế giới quan và phương pháp luận để tiếp tục nghiên cứu các bài học tiếp theo. Khi sử dụng sơ đồ tư duy trong giảng dạy, giảng viên sẽ đưa đề tài cho các nhóm làm dựa trên các gợi ý, định hướng cho các em tìm tài liệu. Sau khi nhận đề tài, các bạn phân công nhau tìm tư liệu cho phần mình làm và thể hiện trên giấy với các nhánh nối nhau từ trung tâm đi ra. Với sơ đồ tư duy, các ý chính, quan trọng được thể hiện bằng "từ khóa" nằm giữa trung tâm, kể đến các ý quan trọng thứ 2, 3 sẽ gần trung tâm hơn và cứ như vậy các ý tiếp theo sẽ được kết nối lại với nhau bằng những đường cong tô đậm. Các hình ảnh, màu sắc khi thể hiện trên bản đồ cũng góp phần giúp bài học thêm phần ấn tượng.

Giảng viên sử dụng sơ đồ tư duy để các bạn sinh viên làm việc nhóm, thảo luận hay thuyết trình cả nhóm sẽ cùng làm việc chứ không riêng một cá nhân nào. Kết quả thu được, có những bản đồ nhiều sinh viên vẽ rất đẹp, chi tiết từng ý chính, có sự sáng tạo, khoa học, các bạn có khi còn cắt dán rất tỉ mỉ. Như vậy, sau một thời gian nhất định, giảng viên sẽ đánh giá được đâu là nhóm làm việc thật sự bằng cả tâm huyết.

Khi giảng viên kết hợp 2 phương pháp làm việc nhóm và bản đồ tư duy trong giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin sẽ nhận thấy một kết quả ngoài mong đợi. Mỗi giờ lên lớp đều tạo sự hứng thú, tâm lý thoải mái, tinh thần tự học, say mê nghiên cứu. Nhờ có sự linh hoạt trong sử dụng phương pháp giảng dạy của giảng viên, sinh viên dần tạo cho mình tinh thần làm việc nhóm hiệu quả nhất, rèn cho sinh viên kỹ năng diễn đạt, tự tin giao tiếp trước đám đông.

Ngoài ra, trong quá trình giảng dạy môn Triết học Mác - Lênin, giảng viên còn tìm hiểu các trò chơi có thể ứng dụng các công nghệ hiện nay vào giảng bài. Ví dụ sau mỗi bài học, giảng viên dành thời gian cho sinh viên chơi trò chơi nhỏ bằng các

2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, Hà Nội, tr 233.
3. Phan Trọng Ngọ (2005), *Đạy học và phương pháp dạy học trong nhà trường*, Nhà xuất bản Đại học Sư phạm Hà Nội, tr 223.
4. Nguyễn Trọng Sửu (2008), “Đạy học nhóm, phương pháp dạy học tích cực”. *Tạp chí Giáo dục* số, 171, tr.7.

Ngày nhận bài: 9/5/2021

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 25/5/2021

Ngày chấp nhận đăng bài: 11/6/2021

Thông tin tác giả

ThS. ĐOÀN THỊ HUẾ

Giảng viên bộ môn Lý luận chính trị

Trường Đại học Văn Hiến

COMBINING DIFFERENT METHODS IN TEACHING MARXIST-LENINIST PHILOSOPHY FOR UNIVERSITY STUDENTS IN THE CONTEXT OF INDUSTRY 4.0

● Master. **DOAN THI HUE**

Lecturer, Department of Political Theories
Van Hien University

ABSTRACT:

In order to achieve the goal of putting the learner at the center and stimulating dynamism and creativity of learners, teachers have to change their teaching methods. This paper highlights the application of different teaching methods, especially the combination of group discussion and using mind maps in teaching Marxist-Leninist philosophy. The use of these teaching methods has helped learners develop scientific thinking, meeting the human resources quality requirements in the context of Industry 4.0.

Keywords: teaching, method, student, Marxist-Leninist philosophy.